

Основни інститути облигаційного права УГОВОРИ

ОСНОВНА НАЧЕЛА ОБЛИГАЦИОНОГ ПРАВА

- ▶ Начело слободe уређивања облигационих односа
- ▶ Начело равноправности учесника
- ▶ Начело савесности и поштења
- ▶ Начело забране злоупотребе права
- ▶ Начело једнаке вредности узајамних давања
- ▶ Начело забране проузроковања штете
- ▶ Начело поступања са пажњом доброг привредника (домаћина, стручњака)
- ▶ Начело поступања у складу са добрим пословним обичајима
- ▶ Начело забране стварања и искоришћавања монополског положаја
- ▶ Начело диспозитивности одредаба закона

НАЧЕЛО САВЕСНОСТИ И ПОШТЕЊА

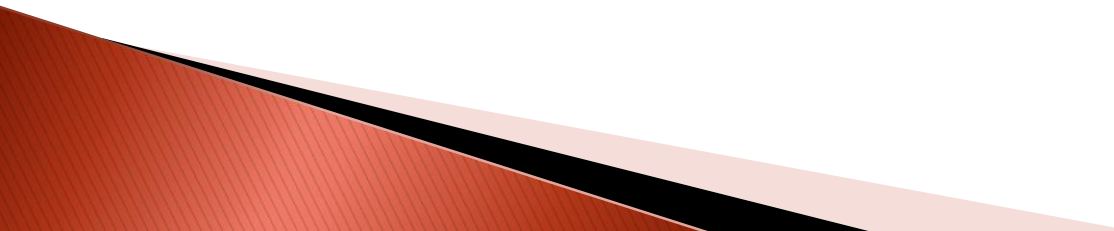
- ▶ **Општа норма:**

Учесници облигационог односа дужни су да се придржавају овог начела у заснивању облигационих односа

- ▶ **Појединачна правила** коригована су овим начелом (одредбе о накнади штете, стицању без основа, закључењу уговора)

- ▶ Императивне је природе, њиме се могу ограничити сва остала правила, ако би њихова примена са њим била несагласна

НАСТАНАК ОБАВЕЗА

- ▶ Уговор
 - ▶ Проузроковање штете
 - ▶ Стицање без основа
 - ▶ Пословодство без налога
 - ▶ Једнострана изјава воље
-

ПРЕСТАНАК ОБАВЕЗА

- **Испуњењем** - извршењем дуговане чинидбе
- **Пребијањем** (компензација) - пребој узајамних потраживања
- **Преновом** (новација) - споразумна замена обавезе новом (са различитим предметом или правним основом) између повериоца и дужника
- **Сједињењем** (конфузија) - кад једно исто лице постане поверилац и дужник
- **Отпуштањем дуга** - када поверилац изјави дужнику да неће тражити испуњење обавезе и дужник се са тим сагласи
- **Немогућношћу испуњења** - кад испуњење постане немогуће услед околности због којих дужник не одговара
- **Протеком времена, отказом** - код трајних дуговинских односа на одређено или неодређено време
- **Смрћу дужника или повериоца** - обавезе настале с обзиром на личне осибине уговорних страна или личне способности дужника

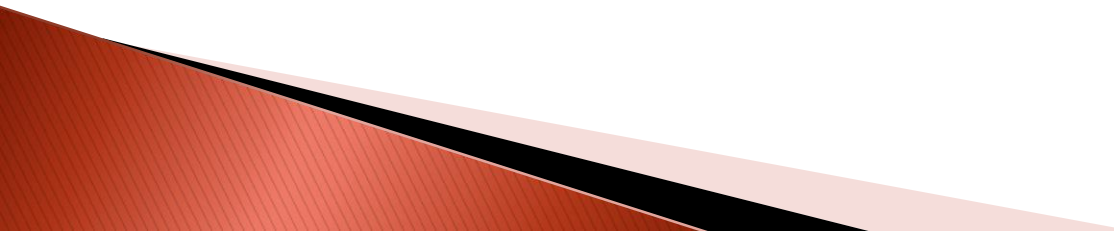
ЗАСТАРЕЛОСТ

- ▶ **Престаје право захтевати испуњење обавезе** – не престаје обавеза
- ▶ Почиње тећи првог дана после дана када је поверилац имао право захтевати испуњење обавезе, односно када је дужник поступио супротно обавези, а наступа када истекне последњи дан законом одређеног времена
- ▶ Дужник се не може одрећи застарелости пре истека рока застарелости, али то може учинити након истека рока писаним признањем обавезе или давањем обезбеђења
- ▶ **Застаревање се прекида:**
 - признањем дуга (изричито или давањем отплате, плаћањем камате или давањем обезбеђења)
 - подизањем тужбе или сваком другом повериочевом радњом предузетом пред судом или другим надлежним органом у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања

УГОВОРИ

- ▶ Правни посао настао сагласношћу воља два или више лица са циљем постизања неког облигационоправног дејства (стварање, измена или гашење правног односа)
 - ▶ **Садржина уговора:** права и обавезе
 - ▶ **Предмет уговора:** дугована чинидба (давање, чињење, нечињење или трпљење)
-

НАЧЕЛО СЛОБОДЕ УГОВАРАЊА

- ▶ Слобода да се уговор закључи или не закључи
 - ▶ Слобода избора уговорне стране
 - ▶ Слобода страна у облигационим односима да своје односе уреде по својој вољи, али у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја
 - ▶ Слобода одређивања типа уговора
 - ▶ Слобода одређивања степена обавезности уговора
 - ▶ Слобода избора форме уговора
 - ▶ Слобода да се уговор раскине или измени
 - ▶ Слобода избора меродавног права када су уговорне стране држављани различитих држава
-

УСЛОВИ ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА

ОПШТИ УСЛОВИ:

1. СПОСОБНОСТ УГОВАРАЊА уговорних страна, лице које закључује уговор мора да поседује пословну способност која се законом захтева за закључење одређеног уговора

2. САГЛАСНОСТ ВОЉА уговорних страна

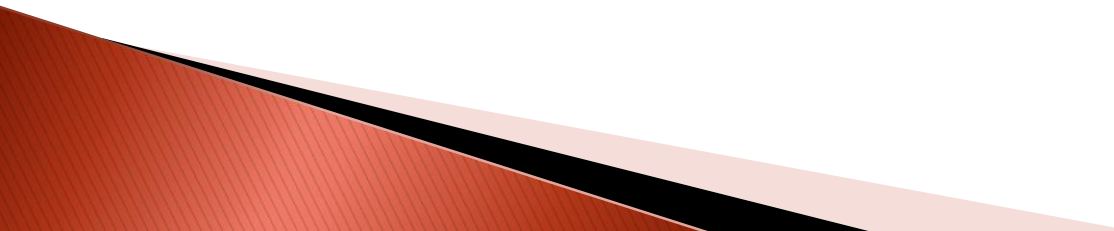
постојање сагласности о битним састојцима уговора, воља се може изјавити речима, уобичајеним знацима или другим понашањем из кога се са сигурношћу може закључити о њеном постојању

3. ПРЕДМЕТ ОБАВЕЗЕ

- У чему се састоји обавеза дужника према поверицу?
- Давање, чињење, нечињење или трпљење на које се једна страна обавезала другој.
- **Предмет обавезе мора бити:**
 - одређен или
 - одредив
 - могућ
 - допуштен

- ▶ Када је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив, уговор је ништав.
- ▶ Предмет обавезе је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.

4. ОСНОВ ОБАВЕЗЕ

- Због чега се дужник обавезује повериоцу?
 - Правни циљ који једна уговорна страна жели постићи преузимањем обавезе према другој страни
 - Основ обавезе једне уговорне стране је обавеза друге уговорне стране
-

- **Основ мора бити:**

- допуштен

- (основ је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима)

- стваран

- (претпоставља се да обавеза има основ и када није изражен)

- истинит

- (да није привидан)

- Ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав.

- ▶ ОСНОВ треба разликовати од ПОБУДА за закључење уговора
- ▶ **Побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност.**
- ▶ Ипак уговор је без дејства:
 - ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор и ако је то други уговарач знао или морао знати, код уговора са накнадом
 - ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор и кад други уговарач није знао да је недопуштена понуда битно утицала на одлуку његовог сауговарача, код уговора без накнаде

УСЛОВИ ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА

ПОСЕБНИ УСЛОВИ:

1. ОДРЕЂЕНА ФОРМА УГОВОРА

- Начин изражавања садржине уговора кроз унапред предвиђене видљиве облике преко којих треба да се манифестује воља уговарача
- Закључење уговора не подлеже никаквој форми, осим ако је законом другачије одређено

- Ако је законом предвиђена форма за одређену врсту уговора, форма коју закон прописује за основни уговор важи и за његове касније измене и допуне, с тим што су:
 - пуноважне доцније усмене допуне о споредним тачкама о којима у формалном уговору није ништа речено уколико то није противно циљу ради кога је форма прописана
 - пуноважне доцније усмене погодбе којима се смањују или олакшавају обавезе једне или друге стране, ако је посебна форма прописана само у интересу уговорних страна

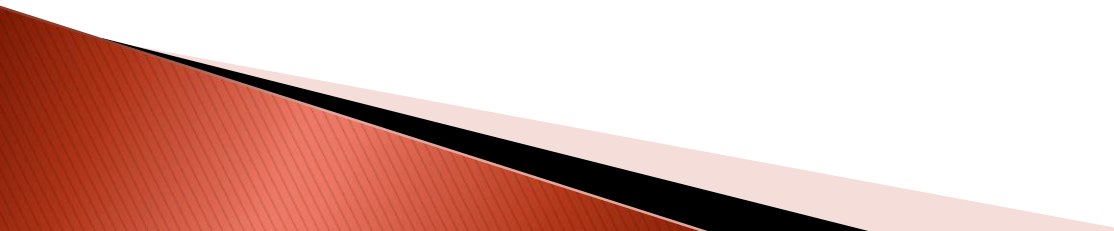
- **Форма може бити предвиђена:**

- **законом**

- ❖ измене и допуне морају бити у прописаној форми, а раскид је могућ неформалним споразумом
 - ❖ нема правно правно дејство уговор који није закључен у законом прописаној форми, осим уколико из циља прописа којим је одређена форма не произлази што друго

- **уговором** - предвиђена вољом уговорних страна као услов пуноважности или ради осигурања доказа
- ❖ измене, допуне и раскид неформалним споразумом
- ❖ уговор који није закључен у уговореној форми нема правно дејство уколико су уговорне стране пуноважност уговора условиле посебном формом
- ❖ ако форма није услов пуноважности, уговор је закључен када је постигнута сагласност о битним састојцима, а за уговараче настаје обавеза да уговору дају предвиђену форму

2. ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА

- Сагласност за закључење уговора даје треће лице или надлежни орган.
 - Сагласност може бити дата пре закључења уговора, као дозвола или после закључења уговора, као одобрење
 - Дозвола, односно одобрење морају бити дати у облику прописаном за уговоре за чије се закључење дају.
-

ПРЕГОВОРИ

- ▶ Фаза која претходи закључењу уговора у којој заинтересоване стране усаглашавају своје захтеве и која води закључењу уговора
- ▶ Преговори немају обавезујуће дејство осим са аспектa **права на накнаду штете** у ситуацији када је:
 - једна страна водила преговоре са намером да закључи уговор и одустала без основаног разлога,
 - једна страна водила преговоре без намере да закључи уговор
- ▶ **Садржина преговора** је битна када суд утврђује стварну вољу уговорних страна и када утврђује споредне тачке уговора.

ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА

- ▶ **Понуда** је предлог за закључење уговора учињен одређеном лицу, који садржи све битне састојке уговора тако да би се његовим прихватањем могао закључити уговор.
- ▶ Прихватањем понуде настаје уговор у тренутку када је понудиоцу саопштена изјава понуђеног да понуду прихвата
- ▶ **Ћутање понуђеног** не значи прихватање понуде

▶ **Одступања:**

- ▶ Када је понуђени у сталној пословној вези с понудиоцем у погледу одређене робе, ћутање понуђеног се сматра прихватам понуде (ако је није одмах или у остављеном року одбио).
- ▶ Лице које се понудило другом да извршава његове налоге за обављање одређених послова, као и лице у чију пословну делатност спада вршење таквих налога, дужно је да изврши добијени налог ако га није одмах одбило.
- ▶ Када су саме уговорне стране уговориле да ће ћутање било које од њих значити прихватање понуде.
- ▶ Када је закључен уговор на одређено време, па након истека уговора прећутно продуже трајање уговора.

ВРЕМЕ ЗАКЉУЧЕЊА УГОВОРА

- ▶ Уговор је закључен оног часа када понудилац прими изјаву понуђеног да прихвата понуду, када понуђени пошаље ствар или плати цену или учини другу радњу која се може сматрати изјавом о прихватању
- ▶ Понуда учињена присутном лицу сматра се одбијеном, ако није прихваћена без одлагања

МЕСТО ЗАКЉУЧЕЊА УГОВОРА

- ▶ Место у коме је понудилац имао своје седиште, односно пребивалиште у тренутку кад је учинио понуду.

ТУМАЧЕЊЕ УГОВОРА

- ▶ Одредбе уговора примењују се онако како гласе.
- ▶ При тумачењу спорних одредаба, не треба се држати дословног значења употребљених израза, већ треба истраживати заједничку намеру уговарача и одредбу разумети онако како одговара начелима облигационог права.
- ▶ Код формуларних уговора, нејасне одредбе тумаче се у корист стране која није сачинила текст уговора.
- ▶ Нејасне одредбе у уговору без накнаде тумаче се у смислу који је мање тежак за дужника, а у теретном уговору у смислу којим се остварује правичан однос узајамних давања.
- ▶ Странке могу предвидети тумачење трећег лица, у ком случају не могу покренути спор док претходно не прибаве тумачење уговора.

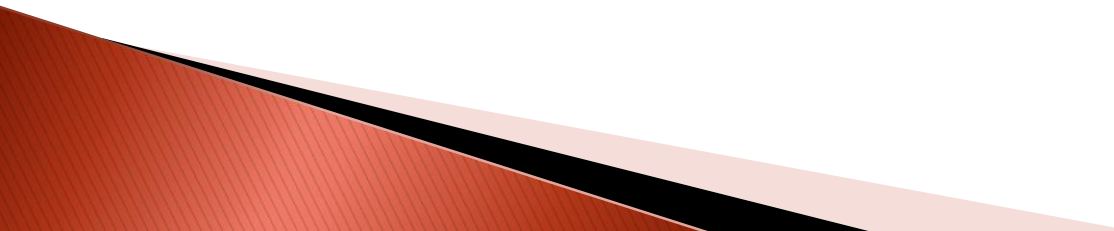
ДЕЈСТВА ОБАВЕЗА

ПРАВО НА НАКНАДУ ШТЕТЕ

- Овлашћење повериоца да захтева испуњење обавезе од дужника и обавеза дужника да изврши своју обавезу савесно у свему како она гласи
- Право повериоца на накнаду штете у случају неиспуњења или задоцњења са испуњењем
- Одговорност дужника за нескривљену немогућност испуњења, ако је наступила након падања у доцњу
- Ослобађање дужника одговорности уколико је немогућност испуњења или задоцњење наступило услед околности насталих после закључења уговора, које није могао спречити, отклонити или избећи

- ▶ **Уговорно проширење одговорности**, ако није супротно начелу савесности и поштења
- ▶ **Уговорно искључење одговорности** није могуће за намеру и крајњу непажњу, али је пуноважна одредба којом се одређује највиши износ накнаде
- ▶ Уговорна одговорност је одговорност за тзв. „**предвидљиву штету**“, осим у случају преваре или намерног неиспуњења, када поверилац има право на накнаду целокупне штете
- ▶ Ако је приликом повреде уговорне обавезе за повериоца настао неки добитак, о њему се приликом одређивања висине накнаде мора водити рачуна
- ▶ Сходна примена ових правила и на неиспуњење обавеза које нису настале из уговора, ако за поједине није нешто друго предвиђено

ОДГОВОРНОСТ ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ И ПРАВНЕ НЕДОСТАТКЕ ИСПУЊЕЊА

- ▶ Код уговора са накнадом сваки уговарач одговара за материјалне и правне недостатке свог испуњења.
 - ▶ На обавезе преносиоца сходно се примењују одредбе Закона о облигационим односима о одговорности продавца за материјалне и правне недостатке, ако за одређени случај није што друго прописано.
-

ПРИГОВОР НЕИСПУЊЕЊА

- ▶ У двостраним уговорима ниједна страна није дужна испунити своју обавезу ако друга страна не испуни или није спремна да истовремено испуни своју обавезу, изузев ако је што друго уговорено или законом прописано или ако што друго проистиче из природе посла.
- ▶ Ако је приговор неиспуњења истакнут у спору, суд ће наложити испуњење обавезе кад и друга страна испуни своју.

РАСКИДАЊЕ УГОВОРА ЗБОГ НЕИСПУЊЕЊА

- ▶ Кад је **испуњење у року битан састојак уговора** (кад је предвиђено да ће се уговор сматрати раскинутим ако не буде испуњен у року или је рок битан састојак по природи посла):
 - протеком рока уговор се сматра раскинутим по самом закону
 - поверилац га може одржати на снази ако по протеку рока без одлагања захтева испуњење
 - када је поверилац захтевао испуњење, па га није добио у разумном року, може изјавити да раскида уговор

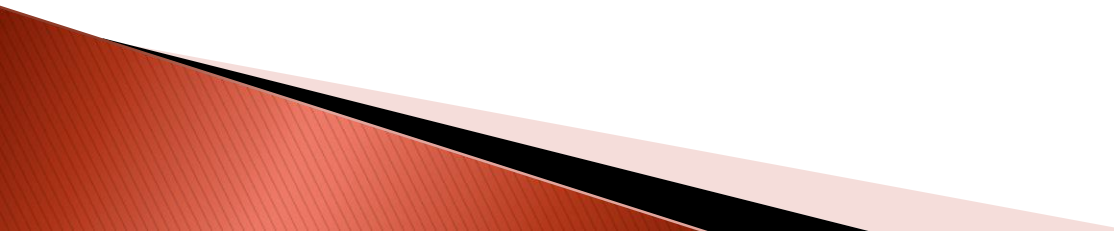
► **Кад испуњење у року није битан састојак уговора:**

- и по истеку рока дужник задржава право да испуни уговор, а поверилац да тражи испуњење
- ако жели да раскине уговор, поверилац дужнику мора оставити примерен накнадни рок за испуњење
- протеком накнадног рока уговор се раскида по самом закону
- раскид је могућ и без остављања накнадног рока, кад из дужниковог држања произлази да он своју обавезу неће извршити ни у накнадном року

РАСКИДАЊЕ УГОВОРА СА УЗАСТОПНИМ ОБАВЕЗАМА

- Када дужник не испуни једну обавезу, поверилац може раскинути уговор у погледу будућих обавеза, ако из датих околности произлази да ни оне неће бити испуњене
- Могућ је раскид и у погледу већ испуњених обавеза, ако њихово испуњење без изосталих испуњења нема интерес за повериоца

ДЕЈСТВО РАСКИДА

- ▶ Обе стране су ослобођене својих обавеза, изузев обавезе накнаде штете
 - ▶ Страна која је испунила уговор има право на враћање датог
 - ▶ Узајамна враћања врше се по правилима за извршење двостраних уговора
 - ▶ Свака страна дугује накнаду за користи које је имала од онога што је дужна вратити
 - ▶ Страна која враћа новац, дужна је платити затезну камату
-

УГОВОР О ПРОДАЈИ

- ▶ Уговором о продаји обавезује се продавац да пренесе на купца право својине на продату ствар и да му је у ту сврху преда, а купац се обавезује да плати цену у новцу и преузме ствар.
- ▶ За закључење уговора о продаји није прописана посебна форма, осим уговора о продаји непокретних ствари који мора бити закључен у форми прописаној Законом о промету непокретности, под претњом ништавости.
- ▶ Уговор је закључен када се постигне сагласност о битним састојцима уговора (консенсуални уговор)

Битни састојци уговора о продаји:

- ▶ **СТВАР, односно право својине или друго преносиво право, па чак и спорно**
 - мора бити у промету
 - може бити будућа ствар
 - може бити телесна или бестелесна, покретна или непокретна, индивидуално или генерички одређена
- ▶ Уговор нема правно дејство ако је у часу његовог закључења ствар била пропала, а у случају делимичне пропасти, купац може раскинути уговор или остати при њему уз сразмерно снижење цене

► ЦЕНА

- мора бити изражена у новцу
- мора бити **одређена или одредива**
- код **уговора у привреди** не мора, већ је купац дужан платити цену коју је продавац редовно наплаћивао у време закључења уговора, а у недостатку ове разумну цену (текућа цена, а када је нема одређује је суд према околностима случаја)
- Одређивање цене може бити **поверено трећем**, а када он неће или не може да је одреди, а уговарачи се накнадне не сложе, сматра се да је уговорена разумна цена
- Одредба уговора којом се одређивање цене оставља **на вољу једном уговарачу**, сматра се као да није ни уговорена

ОБАВЕЗЕ ПРОДАВЦА

1. Предаја ствари ради преношења права (у време и на месту предвиђеном уговором)

- када датум предаје није одређен - разумни рок
- када место предаје није одређено – место седишта продавца
- када је потребно да се изврши превоз, а место није одређено, предаја је извршна уручењем ствари превозиоцу

Врсте предаје:

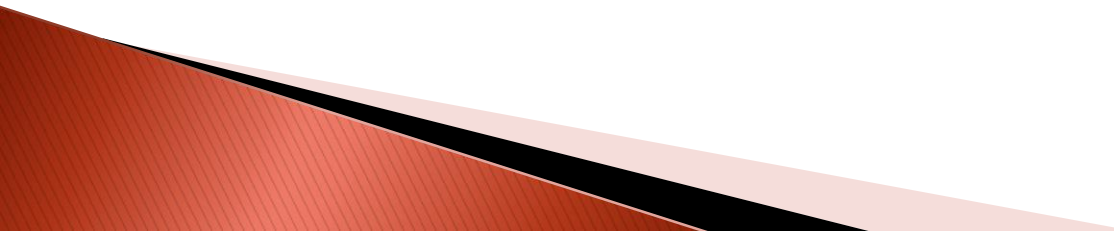
- физичка
- симболична (предаја кључева, складишнице)
- фиктивна (када је купац већ у државини ствари)

2. Одговорност за материјалне недостатке

- Видљиви недостаци:

- ❖ преглед ствари
- ❖ обавештавање продавца у року од 8 дана (у привреди без одлагања) – иначе купац губи сва права
- ❖ обавештавање продавца одмах када обе стране присуствују прегледу – иначе купац губи сва права
- ❖ код отпремања без претовара, које је било познато продавцу, преглед ствари може бити одложен, а рок за обавештавање је чим је купац по редовном току ствари за недостатке могао дознати од свог клијента

- Скривени недостаци:

- ❖ обавештавање продавца у року од 8 дана од када је недостатак откривен (код уговора у привреди без одлагања) – иначе губи сва права
 - ❖ продавац одговара за недостатке који се покажу у року од 6 месеци од предаје, ако није уговорен дужи рок
 - ❖ Након оправке или замене ствари, рокови почињу тећи изнова
 - ❖ Купац не губи права када није извршио своје обавезе, ако је недостатак био познат продавцу
 - ❖ У обавештењу о недостатку, исти мора бити ближе описан
-

ПРАВА КУПЦА У СЛУЧАЈУ МАТЕРИЈАЛНИХ НЕДОСТАКА СТВАРИ

- ▶ **Испуњење** (отклањање недостатка или предаја друге ствари)
- ▶ **Снижење цене** (у сразмери између вредности ствари без недостатка и вредности ствари са недостатком у време закључења уговора)
- ▶ **Раскид уговора** (само након остављања накнадног примереног рока, губи ово право ако му је немогуће да врати ствар или да је врати у стању у коме је примио, у ком случају не губи остала права)
- ▶ **Накнада штете**
- ▶ Ова права гасе се протеком 1 године од дана одашиљања обавештења продавцу, а по протеку овог рока, ако још није исплатио цену, може истаћи захтев за снижење цене или накнаду штете као приговор против продавчевог захтева за исплату цене

3. Одговорност за правне недостатке (заштита од евикције)

- Ако на ствари постоји право трећег које искључује, ограничава или умањује права купца, а купац о томе није обавештен нити је пристао да узме ствар оптерећену тим правом
- **Обавештење продавца и позив да ствар ослободи од права трећег**
- У случају **одузимања ствари**, уговор се раскида по самом закону ако продавац не поступи по захтеву купца
- У случају **умањења или ограничења купчевог права**, купац може раскинути уговор ако се због тога сврха не може остварити
- **Накнада штете**
- Права се гасе истеком 1 године од дана сазнања за постојање права трећег
- Ако је треће лице пре истека овог рока покренуло спор, а купац позвао продавца да се у спор умеша, права купца гасе се истеком 6 месеци по правноснажно окончаном спору

ОБАВЕЗЕ КУПЦА

► **Исплата цене**

(у време и на месту одређеном уговором, а ако није одређено у часу и у месту предаје ствари)

► **Преузимање ствари**

(у случају одбијања купца да преузме ствар, продавац има право на раскид уговора ако постоји основан разлог за сумњу да цена неће бити исплаћена,)

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА

- ▶ **Потраживања извршења уговорне обавезе из уговора о продаји:**
 - 3 године између правних лица
 - 10 година, ако није прописан посебан рок
- ▶ **Потраживања накнаде штете настало повредом уговорне обавезе, застарева за време одређено за застарелост те обавезе**
- ▶ **Потраживања враћања датог по раскиду уговора:**
 - 10 година (стицање без основа)

СЛУЧАЈЕВИ ПРОДАЈЕ СА НАРОЧИТИМ ПОГОДБАМА

- ▶ **Продаја са правом прече куповине** (обавеза купца да обавести продавца и понуди му куповину ствари, 5 година, рок за тужбу у случају повреде 6 месеци од дана сазнања)
- ▶ **Куповина на пробу** (потестативан услов да купац буде задовољан својствима ствари)
- ▶ **Продаја по узорку или моделу** (обавеза продавца да ствар буде саобразна узорку или моделу)
- ▶ **Продаја са спецификацијом** (право купца да накнадно одреди облик, меру или друге појединости ствари)
- ▶ **Продаја са задржавањем права својине** (до исплате цене)
- ▶ **Продаја са оброчним отплатама цене** (само физичко лице, писана форма)

УГОВОР О ЗАКУПУ

- ▶ Уговором о закупу обавезује се закупадавац да преда одређену ствар закупцу на употребу, а овај се обавезује да му за то плаћа одређену закупнину
- ▶ Употреба обухвата и уживање ствари (прибирање плодова), ако није друкчије уговорено или уобичајено
- ▶ Закон о облигационим односима не примењује се на закупе уређене посебним прописима (нпр. уговор о закупу грађевинског земљишта у јавној својини)
- ▶ Подзакуп је дозвољен, ако уговором није изричито искључен

Битни елементи уговора о закупу

▶ Предмет закупа

- могућ, дозвољен и одређен
- непотрошна ствар
- може бити будућа ствар

▶ Закупнина

- изражава се новцу или другим стварима
- одређена или одредива

▶ Време трајања закупа

- одређено
- неодређено

ОБАВЕЗЕ ЗАКУПОДАВЦА

- 1. Предаја ствари у исправном стању, заједно са припацима**
 - 2. Одржавање ствари у исправном стању за време трајања закупа или накнада трошкова закупцу, осим за ситне оправке и трошкове употребе**
- ❖ Закупац има право на раскид уговора или снижење закупнине ако оправке ометају употребу ствари у знатној мери и за дуже време.
 - ❖ Закуподавац не може без пристанка закупца вршити измене на закупљеној ствари уколико би то ометало употребу ствари.

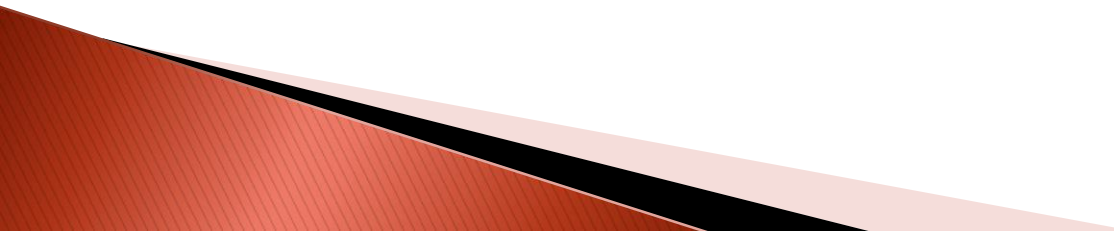
3. Одговорност за материјалне недостатке

- ▶ Одговорност постоји за све недостатке закупљене ствари који сметају редовној или уговореној употреби, без обзира да ли је закуподавац за њих знао или не, осим недостатака мањег значаја
- ▶ Одговорност не постоји ако су недостаци у часу закључења уговора закупцу били познати или нису могли остати непознати, осим ако је закуподавац намерно пропустио да закупца о томе обавести
- ▶ Одговорност ипак постоји за све недостатке ако је закуподавац тврдио да ствар нема недостатака
- ▶ Може бити уговором искључена или ограничена, али је ова одредба ништава ако закуподавац намерно није обавестио закупца или ако је онемогућена употреба ствари или ако је последица монополског положаја закуподавца.

ОБАВЕЗЕ И ПРАВА ЗАКУПЦА ПО ОСНОВУ ОДГОВОРНОСТИ ЗА НЕДОСТАТКЕ

- ▶ **Обавеза обавештавања** о недостатку без непотребног одлагања, осим ако закуподавац зна за недостатак, иначе губи сва права
- ▶ Обавеза обавештавања о свакој непредвиђеној опасности по ствар, иначе губи сва права
- ▶ **Право на раскид уговора или снижење закупнине** ако у часу предаје ствар има недостатак који се не може отклонити
- ▶ **Право на отклањање недостатака** у примереном року или снижење закупнине ако у часу предаје ствар има недостатак који се може отклонити
- ▶ Право на раскид уговора или снижење закупнине ако недостатак не буде отклоњен у року
- ▶ **Право на накнаду штете** у сваком случају
- ▶ Исте одредбе важе и када недостатак настане у току трајања закупа

4. Одговорност закупадавца за правне недостатке

- ▶ Закупац има обавезу да обавести закупадавца када неко трећи претендује да на ствари или њеном делу врши неко право или ствар самовласно одузме од закупца, изузев ако овај то већ зна
 - ▶ Уговор се раскида по самом закону ако се утврди да трећем припада право које искључује право закупца
 - ▶ Закупац има право на раскид уговора или снижење закупнине ако се правом трећег само ограничава право закупца
 - ▶ Право на накнаду штете у сваком случају
-

ОБАВЕЗЕ ЗАКУПЦА

- 1. Употреба ствари према уговору или намени ствари, иначе одговара за накнаду штете**
- 2. Плаћање закупнине у роковима одређеним уговором или законом, односно како је уобичајено у месту предаје ствари, односно полугодишње за закупе од 1 године и дуже, а по истеку закупа за краће закупе**
- 3. Враћање закупљене ствари по престанку закупа у месту предаје, с тим да купац не одговара за истрошеност ствари услед редовне употребе, а ако је извршио неке измене, дужан је вратити ствар у стању у коме је била у часу предаје. Додатке може однети ако се могу одвојити без оштећења, али их закуподавац може задржати ако надокнади њихову вредност.**

ПРЕСТАНАК ЗАКУПА

- ▶ **Протек одређеног времена** ако је уговор закључен на одређено време, с тим што нови уговор на неодређено време може бити прећутно закључен
- ▶ **Отказ** ако је уговор закључен на неодређено време, уз поштовање отказног рока (ако није одређен 8 дана, али отказ се не може дати у невреме)
- ▶ **Пропаст ствари услед више силе**
- ▶ Смрт закупца или закуподавца не доводи до престанка закупа, већ се исти наставља са наследницима, ако није другачије уговорено.

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА

- ▶ **Потраживање закупнине:**
 - 3 године без обзира на својство страна
- ▶ **Потраживања накнаде штете настало повредом уговорне обавезе, застарева за време одређено за застарелост те обавезе**
- ▶ **Потраживања враћања датог по раскиду уговора:**
 - 10 година (стицање без основа)

УГОВОР О ДЕЛУ

- ▶ Уговором о делу посленик (предузимач, извођач радова) обавезује се да обави одређени посао, као што је израда или оправка неке ствари или извршење неког физичког или интелектуалног рада и сл, а наручилац се обавезује да му за то плати накнаду.

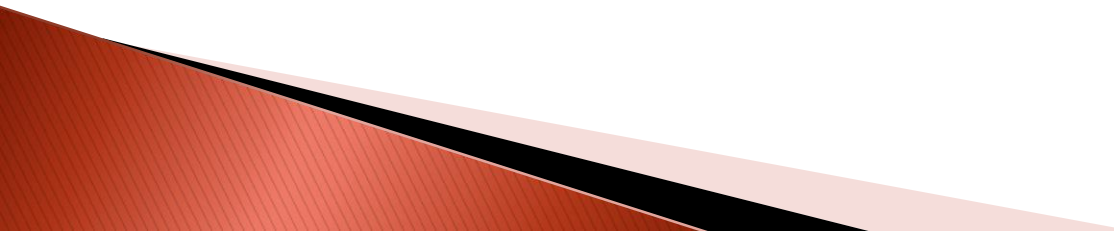
- ▶ **Битни састојци:**
 - посао посленика
 - цена
 - рок извршења посла (ако није уговорен, разуман рок)
- ▶ Наручилац има право надзора и давања упутстава у зависности од природе посла, а посленик обавезу да му то омогући

ОДНОС СА УГОВОРОМ О ПРОДАЈИ

- ▶ **Уговор о продаји** – израда покретне ствари од свог материјала

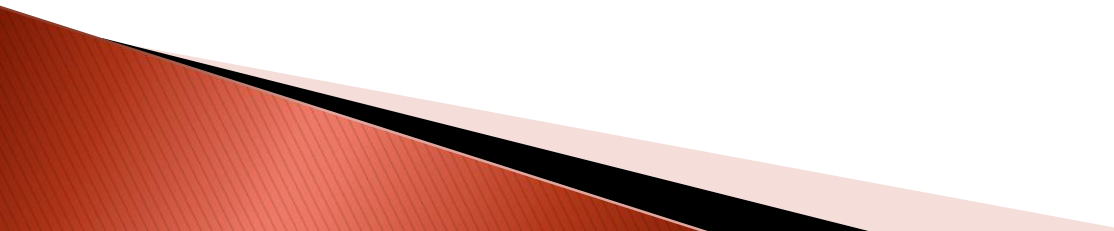
- ▶ **Уговор о делу**
 - израда покретне ствари од материјала наручиоца или његовог битног дела
 - израда покретне ствари увек када су уговарачи имали у виду нарочито послеников рад

ОБАВЕЗЕ ПОСЛЕНИКА

- ▶ **Указивање на недостатке материјала или налога, које је знао или морао знати, иначе посленик одговара за штету**
 - ▶ **Обавеза да посао изврши ако наручилац и после обавештења захтева да се ствар изради од материјала са недостатком**
 - ▶ **Ову обавезу нема само ако је очигледно да материјал није подобан за наручено дело или ако би то могло нанети штету послениковом угледу, у ком случају има право на раскид уговора.**
-

- ▶ **Обавеза да изврши дело** за одређено, односно разумно потребно време

- ▶ **Не одговра за задоцњење:**
 - ако наручилац материјал није предао на време
 - ако је наручилац тражио измене
 - ако наручилац није исплатио дужан предужам
 - ако је настало другим понашањем наручиоца

- ▶ **Одговорност за трећег**, коме је поверио обављање посла, као да га је сам извршио
 - ▶ **Одговорност за сараднике** као да је сам извршио дело
 - ▶ Сарадник има право на непосредан захтев према наручиоцу за наплату свог потраживања на терет износа који дугује посленику
 - ▶ **Предаја израђене ствари наручиоцу**
-

ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕДОСТАТКЕ

Обавезе наручиоца

- да **прегледа** извршено дело, после прегледа посленик не одговара за видљиве недостатке, осим ако је знао за њих а није их показао наручиоцу
- ако наручилац на позив посленика не прегледа рад без оправданих разлога, сматра се да је рад примљен
- да о **видљивим недостацима** без одлагања обавести посленика
- да о **скривеним недостацима** обавести посленика што пре, а најдуже у року од месец дана од његовог откривања
- не може се више позивати на недостатке по истеку 2 године од пријема посла

ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕДОСТАТКЕ

Права наручиоца

- **отклањање недостатка** у примереном року, а у супротном
- **отклањање недостатака од стране наручиоца на рачун посленика или снижење накнаде или раскид уговора** (није могућ због незнатног недостатка)
- **право на накнаду штете** у сваком случају
- **снижење накнаде или раскид уговора**, ако посленик одбије да уклони недостатке јер то захтева претеране трошкове
- **раскид уговора без тражења да се недостатак уклони**, ако је дело услед недостатка неупотребљиво или је рад обављен супротно изричитим условима уговора
- **снижење накнаде врши се у размери вредности рада у време закључења уговора**

- ▶ Наручилац који је обавестио посленика о недостатку, своја права може остварити судским путем у року од 1 године од дана обавештења
- ▶ По истеку овог рока, ако је обавестио посленика о недостацима, може остварити право на снижење накнаде и накнаду штете приговором против послениковг захтева за исплату накнаде

ОБАВЕЗЕ НАРУЧИОЦА

- ▶ **Обавеза пријема извршеног посла**
- ▶ **Обавеза исплате уговорене накнаде** (ако није одређена, одређује је суд према вредности рада, нормално потребном времену и уобичајеној накнади за ту врсту посла)
- ▶ Уговорена накнада на основу прорачуна са изричитим јемством тачности не може се накнадно увећати (кључ у руке), а ако изричитог јемства тачности прорачуна нема, посленик има право на увећање накнаде, али о томе мора без одлагања обавестити наручиоца.

ПОСЕБНИ ОСНОВИ ЗА РАСКИД УГОВОРА

- ▶ **Право наручиоца на раскид уговора и накнаду штете постоји:**
 - ако се посленик у току извршења дела, ни после упозорења наручиоца, не држи услова уговора, па се показује да ће дело имати недостатке
 - ако је **рок битан састојак уговора**, а посленик је у толиком закашњењу да је очигледно да посао неће завршити у року
 - ако **рок није битан састојак уговора**, а наручилац због закашњења очигледно не би имао интерес за испуњење уговора
 - све док посао није довршен, наручилац **по својој вољи** може раскинути уговор уз обавезу исплате уговорене накнаде, умањене за трошкове које посленик није имао и зараду коју је на другој страни остварио и намерно пропустио да оствари

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА

- ▶ **Потраживања извршења уговорне обавезе по уговору о делу:**
 - 3 године између правних лица
 - 10 година, ако није прописан посебан рок
- ▶ **Потраживања накнаде штете настало повредом уговорне обавезе, застарева за време одређено за застарелост те обавезе**
- ▶ **Потраживања враћања датог по раскиду уговора:**
 - 10 година (стицање без основа)

УГОВОР О ГРАЂЕЊУ

- ▶ Уговор о грађењу је уговор о делу којим се извођач обавезује да према одређеном пројекту сагради у уговореном року грађевину на одређеном земљишту или да на таквом земљишту, односно већ постојећем објекту изврши какве друге грађевинске радове, а наручилац се обавезује да му за то исплати одређену цену.

- ▶ **Битни састојци:**
 - грађевина, грађевински радови
 - цена
- ▶ Писана форма је услов пуноважности

ОБАВЕЗЕ ИЗВОЂАЧА

- ▶ **Омогућавање сталног надзора** над радовима и контроле количине и квалитета употребљеног материјала
- ▶ **Извођење радова по пројекту**, за свако одступање неопходна је сагласност наручиоца
- ▶ У случају хитних непредвиђених радова, које може извршити без сагласности наручиоца, дужан је без одлагања **обавестити наручиоца**

ВРСТЕ РАДОВА

- ▶ **Уговорени радови**
- ▶ **Додатни радови** – веће количине уговорених радова
- ▶ **Накнадни радови** – неуговорени радови, који немају својство непредвиђених
- ▶ **Непредвиђени радови** – они чије је предузимање било нужно због осигурања стабилности грађевине или ради спречавања настанка штете, а изазвани су неочекиваном тежом природом земљишта, неочекиваном појавом воде или другим ванредним и неочекиваним догађајима
- ▶ **Кључ у руке** – извршење свих потребних радова, укључујући и непредвиђене и вишкове радова за уговорену цену, на коју је искључен утицај мањка радова

ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕДОСТАТКЕ

- ▶ Примена одредаба закона које се односе на уговор о делу
- ▶ Права наручиоца према извођачу по основу одговорности за недостатке прелазе и на све касније стицаоце грађевине или њеног дела, уз урачунавање рока за обавештење и тужбу претхоника

ОДГОВОРНОСТ ИЗВОЂАЧА И ПРОЈЕКТАНТА ЗА СОЛИДНОСТ ГРАЂЕВИНЕ

- ▶ **Одговорност извођача за недостатке у изради грађевине** – 10 година од пријема радова
- ▶ **Одговорност извођача за недостатке земљишта** – 10 година од пријема радова, осим ако је постојало стручно мишљење специјализоване организације о подобности земљишта, а у току грађења нису се појавиле околности које га доводе у сумњу
- ▶ **Одговорност пројектанта** је иста ако недостатак потиче од недостатка у плану
- ▶ Не може се уговором искључити нити ограничити

► Извођач се не ослобађа одговорности за штету због поступања по захтевима наручиоца, а ако је упозорио на опасност од штете, његова одговорност се смањује, а може се и искључити

► **Обавезе наручиоца:**

- обавештавање о недостатку у року од 6 месеци од откривања недостатка, иначе губи права по овом основу
- права престају по истеку 1 године од обавештавања извођача, односно пројектанта о недостатку

ОБАВЕЗЕ НАРУЧИОЦА

- ▶ **Исплата цене** (јединична цена или укупно уговорена)
- ▶ **Измена цене:**
 - Право извођача на повећање цене радова, ако је обавезу испунио у предвиђеном року, а цена елемената је повећана за више од 2%
 - Право извођача на повећање цене радова, ако обавезу својом кривицом није испунио у предвиђеном року, а цена елемената је повећана за више од 5%
 - Повећање цене за разлику која прелази 2%, односно 5%
 - Нема право на повећање цене ако је до промене цене елемената дошло након његовог доласка у доцњу

- ▶ И када уговор садржи одредбу о непроменљивости цене, извођач има право на повећање цене радова, ако је цена елемената је повећана у толикој мери да би цена радова требало да буде већа за више од 10%
- ▶ Повећане цене за разлику која прелази 10%, осим ако је до повећања цене елемената дошло после његовог доласка у доцњу
- ▶ Наручилац има право на раскид уговора ако би у овим случајевима уговорена цена морала бити знатно повећана, уз обавезу исплате извођачу одговарајућег дела уговорене цене за до тада извршене радове и накнаду за учињене неопходне трошкове

- ▶ Право наручиоца на снижење цене радова, ако су радови извршени у уговореном року, а цена елемената је снижена за више од 2%
- ▶ И када уговор садржи одредбу о непроменљивости цене, наручилац има право на снижење цене радова, ако је цена елемената је снижена у толикој мери да би цена радова требало да буде нижа за више од 10%
- ▶ Снижење цене за разлику која прелази 2%, односно 10%
- ▶ Право на сразмерно снижење цене за свако снижење цене елемената у случају доцње извођача

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА

- ▶ **Потраживања извршења уговорне обавезе по уговору о грађењу:**
 - 3 године између правних лица
 - 10 година
- ▶ **Потраживања накнаде штете настало повредом уговорне обавезе, застарева за време одређено за застарелост те обавезе**
- ▶ **Потраживања враћања датог по раскиду уговора:**
 - 10 година (стицање без основа)

СУДСКА ПРАКСА

- ▶ уговор о продаји
- ▶ Уговор о закупу
 - ▶ Уговор о делу
- ▶ Уговор о грађењу

Однос уговора о продаји и уговора о делу

- ▶ **ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ** (Пж 1444/24 од 24.08.2024. године)
- ▶ Парничне странке су биле у уговорном односу који је успостављен на тај начин што је тужени тужиоцу доставио поруџбеницу за израду цераде са прилогом скице цераде. На основу поруџбенице тужилац је од свог материјала израдио цераду и на име цене материјала и пружене услуге, испоставио посебне рачуне, које тужени није платио. Предмет тужбеног захтева је исплата накнаде за израду цераде.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепени суд је усвојио тужбени захтев, образлажући да су странке закључиле два уговора, уговор о продаји и уговор о делу, да је тужилац испунио своје уговорне обавезе, те да тужени на основу чл. 454. и чл. 600. Закона о облигационим односима дугује цену материјала и пружене услуге.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Другостепени суд је потврдио првостепену одлуку, уз образложење да се без обзира што је тужилац туженом испоставио три рачуна на име цене за израду цераде, ради о једном пословном односу парничних странака, који по својој природи представља уговор о продаји у складу са чл. 601. Закона о облигационим односима, јер је тужилац од свог материјала израдио цераду коју је тужени поручио.

Искључење одговорности извођача (чл. 646. Закона о облигационим односима)

- ▶ **ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ** (Пж 2853/24 од 05.12.2024. године)
- ▶ На основу уговора о грађењу, тужилац је изводио радове према пројекту туженог. Тужени је у току извођења радова променио техничку документацију, тако што је накнадно одлучио да се у предметном објекту угради подно грејање, а затим да се уместо предвиђене подне облоге, изради друга врста индустријског пода. Измењеним пројектом тужени није предвидео дилатацију приликом израде подног система, на шта га је тужилац упозорио, па је тужени поново изменио пројекат одређујући постављање дилатација и растојање између њих. Тужилац је у целини поступио по измењеном пројекту и извршио постављање подног система. По окончању радова на поду су се појавиле напрслине и пукотине. Иако је испостављену ситуацију потписом потврдио надзорни орган, тужени је одбио да изврши плаћање целокупне накнаде за изведене радове.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепени суд усваја тужбени захтев, закључујући да, у смислу чл. 646. Закона о облигационим односима, не постоји одговорност тужиоца за недостатак који се појавио након завршетка радова, јер је тужилац извео све предвиђене радове у складу са пројектном документацијом, након што је тужени мимо пројекта донео одлуку да изврши уградњу подног грејања и да се уместо првобитно пројектованог примени друго решење за подну облогу.

Тужилац је пре извођења радова упозорио туженог на недостатак у пројектом решењу, уз упозорење да је због непредвиђених дилатација могућа појава микро напрслина. Након тога, од стране туженог одређено је растојање на коме треба да се поставе дилатације, а што је од стране тужиоца и учињено, при чему је из налаза вештака утврђено да је узрок пукотина веће растојање дилатација од потребног.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је потврђена, уз образложење да је тужилац је извео радове у складу са измењеним пројектом, који је сачинио пројектант и стручни надзор туженог и поред упозорења тужиоца на могућност појаве микро пукотина и напрслина услед непредвиђања дилатација измењеним пројектом. Имајући у виду наведено, не постоји одговорност тужиоца за појаву оштећења плоче након изведених радова, будући да је тужилац као извођач радова извршио све законом прописане обавезе, услед чега је искључена његова одговорност за недостатке у изведеним радовима, у складу са чл. 646. ст. 2. Закона о облигационим односима.

Непредвиђени и накнадни радови

- ▶ ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ (Пж 6242/23 од 01.08.2024. године)
- ▶ У поступку јавне набавке тужени је као овлашћени члан групе извођача закључио са наручиоцем уговор о грађењу (изградња пута), док је тужилац био члан групе, а своје међусобне односе и радове које ће изводити, тужилац и тужени су уредили посебним споразумом. Тужилац је поред уговорених, без сагласности наручиоца, извео и радове за које је тврдио да су били технички неопходни да би се дошло до фазе асфатирања. Ови радови изведени су по усменом налогу надзорног органа, који није унет у грађевинску књигу, радови су обухваћени грађевинком књигом, овереном од стране надзорног органа. Тужбеним захтевом се тражи исплата накнаде за уговорене и неугворене радове од туженог, који је цену радова по уговору наплатио од наручиоца.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Након што је из налаза и мишљења судског вештака утврдио врсту, количину и вредност радова које је тужилац извео, првостепени суд је усвојио тужбени захтев за износ неисплаћене накнаде за уговорене радове, а одбио је захтев за исплату накнаде за радове који нису били уговорени. Образложио је да уговором нису регулисани накнадни радови, да се тужилац обраћао наручиоцу за добијање сагласности за накнадне радове, која није дата, иако је надзорни орган усмено тужиоцу дао сагласност за извођење ових радова. Стога тужени не може сносити одговорност за исте, јер о истима није обавештен, ове радове није контролисао, нити је тражио сагласност наручиоца.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је потврђена уз образложење да тужилац није био дужан да отпочне са извођењем радова уколико му претходно није био достављен пројекат са прецизно наведеним радовима које је преузео обавезу да изведе. Са друге стране, уколико је током извођења радова утврдио да пројектно решење није такво да може извести радове који су предвиђени уговором, тужилац је био дужан на то упозорити наручиоца и захтевати његову писану сагласност за извођење радова који нису уговорени, а за које сматра да су инжењерско технички неопходни да би извео уговорене радове. До добијања ове сагласности, није био дужан даље изводити радове, које није било могуће извести без неуговорених радова.

Прећутно продужење уговора о закупу

- ▶ ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ (Пж 6202/23 од 18.07.2024. године)
- ▶ Парничне странке су биле у пословном односу на основу уговора о закупу пословног простора на одређено време. По истеку периода закупа, тужени је наставио да користи пословни простор, а тужилац је наставио да му испоставља фактуре на име закупнине.

Тужбеним захтевом тражена је исплата накнаде за коришћење туђе ствари за период након истека уговора о закупу са законском затезном каматом од доспелости сваке испостављене фактуре до исплате. Тужени је истакао приговор застерлости тужиочевог потраживања.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепеном одлуком је тужбени захтев делимично усвојен применом чл. 219. и 214. Закона о облигационим односима. Образложено је да тужени дугује тужиоцу накнаду за коришћење тужиочеве ствари без правног основа, а коју је наставио да користи по истеку уговора о закупу, са законском затезном каматом од доспелости сваког месечног износа до исплате. Првостепени суд је тужбени захтев делимично одбио, налазећи да је тужиочево потраживање делимично застарело.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је укинута, са образложењем да су изостали разлози о томе да ли је дошло до прећутног продужења уговора о закупу, обзиром да нема доказа да се тужилац противио даљем коришћењу предмета закупа, нити да је туженог позвао да исти врати тужиоцу, а и по истеку уговора наставио је да туженом испоставља фактуре на име закупнине. Од утврђења да ли новчано потраживање тужиоца представља потраживање по основу закупнине или потраживање по основу накнаде користи од неовлашћеног коришћења туђе ствари, зависи оцена приговора застарелости тужиочевог потраживања, али и право тужиоца на законску затезну камату на утужени износ.

Испуњење уговорне обавезе продавца

- ▶ **ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ** (Пж 3948/23 од 14.03.2024. године)
- ▶ Тужени је од тужиоца наручио робу, испорука је уговорена у седишту трећег лица, произвођача робе, а тужени је тужиоцу доставио податке о превозиоцу који ће преузети робу (име, презиме и број личне карте возача, назив превозиоца и регисарске ознаке возила). Тужилац је произвођачу издао налог за испоруку, наводећи дургачији назив превозиоца, име и презиме возача без броја личне карте и регистарску ознаку возила. Робу је код произвођача преузело лице које није означено у инструкцији туженог, возилом са регистарским ознакама које су одговарале инструкцији и иста никада није допремљена туженом. Тужбеним захтевом тужилац тражи исплату цене робе.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепеном одлуком усвојен је тужбени захтев, уз образложење да су парничне странке биле у пословном односу по основу уговора о налогу, да је тужилац извршио налог туженог, услед чега је тужени у обавези да му исплати неопходне трошкове. Одлука је донета применом чл. 472. и 749. Закона о облигациним односима, након што је закључено да чињеница ком лицу је роба предата, није битна за одлучивање, јер се предаја робе ненајављеном лицу не може приписати у кривицу тужиоцу, а тужени није доставио судску одлуку о кривичној одговорности лица које је преузело робу.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је укинута. Образложено је да је уговорни однос странака уговор о продаји, обзиром да су уговорени битни елементи роба и цена, а поред тога и испорука у седишту произвођача робе и лице које је у име туженог овлашћено за пријем робе. Испуњење уговорне обавезе тужиоца - испорука уговорене количине робе, морало је бити извршено овлашћеном лицу туженог као купца, у складу са чланом 305. Закона о облигационим односима. Стога је нејасан закључак првостепеног суда да чињеница које лице је преузело робу, није од утицаја за одлучивање о тужбеном захтеву, јер од чињенице да ли је тужилац испунио своју уговорну обавезу испоруке робе туженом, зависи његово право на наплату цене робе.

Застарелост потраживања цене за испоручену робу

- ▶ **ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ** (Пж 3577/24 од 20.12.2024. године)
- ▶ Парничне странке су биле у уговорном односу по уговору о продаји, тужилац је туженом испоручивао робу и за сваку испоруку испоставио рачун. Тужбеним захтевом тражи исплату цене за испоручену робу по више рачуна. Тужени је истакао приговор застарелости, а из налаза и мишљења вештака утврђено је да је тужени вршио плаћање робе по другим, али не и утуженим рачунима.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепеном одлуком усвојен је тужбени захтев, уз образложење да је тужени уплатом по једном од неутужених рачуна прекинуо застаривање тужиочевог потраживања, те да у смислу чл. 374. Закона о облигационим односима, пре подношења тужбе није наступила застарелост утуженог потраживања.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је делимично потврђена, а делимично преиначена и тужбени захтев је делимично одбијен услед наступања застарелости дела тужиочевог потраживања. Образложено је да се измирењем обавезе по једном рачуну не прекида застаревање потраживања по другим рачунима, испостављеним за одвојене испоруке робе у смислу чл. 374. став 2. Закона о облигационим односима, већ да застаревање тече одвојено за сваку испоруку робе.

Одговорност за материјалне недостатке извршеног посла

- ▶ **ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ** (Пж 1107/23 од 06.11.2023. године)
- ▶ Тужени је предао тужиоцу возило ради поправке расхладног уређаја на возилу. Тужилац је извршио преглед возила, сачинио радни налог за одређене радове, који је потписао тужени и након извршења радова из радног налога, предао је возило туженом, испостављајући рачун за услугу сервисирања расхладног уређаја, који је тужени платио. Како расхладни уређај ни након тога није радио, тужени је поново предао возило тужиоцу, који је након прегледа утврдио другачији узрок квара и обавестио туженог да он ту поправку не може извршити. Издао је туженом нови рачун, који је тужени одбио да плати, а који је и предмет тужбеног захтева.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Тужбени захтев је усвојен уз образложење да су странке закључиле уговор о делу, да је тужилац извршио уговорене радове на возилу туженог по сачињеном радном налогу, а да је након тога тужени вратио тужиоцу возило због новог квара, јер нема доказа да је претходно извршене радове рекламирао тужиоцу или да је у другом сервису извршена поправка управо оних радова које је тужилац извршио. Стога је тужени у обавези да тужиоцу измири накнаду за нове извршене радове.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је укинута, са образложењем да не садржи разлоге о садржини уговорне обавезе тужиоца, јер је тужени предао тужиоцу возило ради отклањања кvara на расхладном уређају, а не ради сервисирања истог.

Изостало је утврђење да ли је обавеза тужиоца била да изврши одређене радове наведене у радном налогу или да утврди узрок кvara уређаја и да исти отклони, у ком случају се ради о облигацији циља, која је испуњена само уколико је циљ постигнут. Осим тога нејасан је закључак да тужени није уложио рекламацију тужиоцу, када је возило вратио тужиоцу након прве поправке и оставио му накнадни рок за отклањање кvara. Стога од утврђења садржине тужичеве обавезе, те утврђења да ли је накнадно утврђени узрок кvara постојао и раније или је у питању нови квар, зависи закључак да ли је тужилац своју уговорну обавезу извршио, те да ли има право на наплату накнаде за исту.

Испуњење уговорне обавезе

- ▶ ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ (Пж 5831/20 од 01.12.2022. године)
- ▶ Парничне странке биле у пословном односу продаје, па је тужилац туженом испоставио утужене рачуне, од којих је тужени оспорио само неке, оспоравајући пријем робе, уз навод да су рачуни потписани од стране лица која нису иступала у име туженог. Из налаза и мишљења вештака првостепени суд утврђује које рачуне је тужени прокњижио у својој књиговодственој евиденцији, да је неке рачуне тужени делимично платио, те да је у свом књиговодству евидентирао само рачуне који су потписани од стране директора туженог и од стране других лица, која су код туженог овлашћена за пријем робе.

Вештак је у свом налазу констатовао да се разликују картице туженог које је пре спора доставио тужиоцу и оне које су достављене вештаку. Тужилац је предложио саслушање сведока, лица које је потписало отпремнице, а за које је тужени тврдио да није овлашћено за пријем робе, али овај доказ није изведен.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепеном одлуком усвојен је тужбени захтев заснован на рачунима које тужени није оспорио и који су евидентирани у његовим пословним књигама. У преосталом делу, тужбени захтев је одбијен, уз образложење да тужилац није доказао да су преостали рачуни евидентирани у књиговодству туженог, да је тужени по основу тих рачуна вршио било каква плаћања тужиоцу, те да није доказао да је роба фактурисана наведеним рачунима, примљена од стране лица овлашћеног за пријем робе код туженог.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука потврђена је у усвајајућем делу, а укинута у делу којим је тужбени захтев одбијен. Образложено је да је тужилац предложио саслушање сведока, потписника отпремница ради доказивања чињенице испоруке робе туженом, да је суд одредио извођење овог доказа, али да исти није изведен. У таквој ситуацији, одлука се не може заснивати на недоказаности чињеница, ради чијег утврђења је на предлог тужиоца било одређено извођење доказа. Правило о терету доказивања суд примењује ако на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, али је дужан да странци омогући да своје наводе докаже, тако што ће извести предложене доказе, а затим извести закључак да ли је битна чињеница доказана или не.

Осим тога, судски вештак је констатовао разлику у достављеним картицама туженог, али је изостало разјашњење која картица туженог је веродостојна, а првостепени суд своју одлуку заснива на томе да тужилац није доказао да су рачуни евидентирани у књиговодству туженог. Сама чињеница да тужени евентуално није евидентирао одређене рачуне у својим пословним књигама, не значи аутоматски да тужени нема обавезу из одређеног материјално правног односа, чије се постојање може доказивати и другим доказним средствима, а не само пословним књигама туженог.

Уклањање покретних ствари по престанку уговора о закупу

- ▶ ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ (Пж 8915/21 од 31.03.2022. године)
- ▶ Предмет тужбеног захтева је накнада штете у виду вредности тужиочевих покретних ствари које су остале у закупљеном простору по раскиду уговора о закупу, а које је према наводима тужбе, тужени присвојио. Уговор о закупу пословног простора закључен је на 3 године са правом закупца да исти откаже и пре уговореног периода уз отказни рок од 60 дана. Тужилац је дао писани отказ уговора о закупу 01.09.2018. године. Дописом од 15.10.2018. године тужени је позвао тужиоца да се у року од 3 дана изјасни о дану примопредаје простора, уз упозорење да ће покретне ствари и опрема који се налазе у предметном простору бити пописани, демонтирани и предати на чување трећем лицу о трошку тужиоца. Тужени је 25.10.2018. године све ствари тужиоца превезао на другу локацију.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Тужбени захтев је одбијен уз образложење да тужилац није доказао да је тужени предузео радњу којом би тужиоцу била проузрокована штета, нити да између радњи туженог и штете коју тужилац трпи постоји узрочна веза. Првостепени суд закључује да је тужилац као закупац, сходно члану 585. Закона о облигационим односима, по престанку уговора о закупу, био дужан да пословни простор туженом као закуподавцу врати неоштећен, а да тужилац није ослободио предметни пословни простор од ствари и опреме до отказног рока који је, према закључку првостепеног суда, истекао 30.10.2018. године, нити се изјаснио на допис туженог од 15.10.2018. године у погледу примопредаје пословног простора.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је укинута уз образложење да првостепени суд није дао јасне разлоге у погледу датума престанка уговора о закупу и права и обавеза уговорних страна. Уговор који престаје отказом уз уговорени отказни рок, престаје последњег дана отказног рока, па је нејасан закључак првостепеног суда да је тужени уклонио одређене покретне ствари тужиоца из предметног простора по престанку уговора о закупу, када је последњи дан отказног рока, дакле и трајања уговора био 31.10.2018. године. Осим тога, у поступку није утврђена тачна адреса, односно место налажења ствари, које је тужени преместио, нити има доказа да је тужени о тачној локацији ових ствари обавестио тужиоца.

- ▶ **ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ** (Пж 1993/23 од 14.12.2023. године)
- ▶ Парничне странке су закључиле уговор о извођењу радова, чији је предмет испорука, набавка материјала и монтажа трафо станице са карактеристикама наведеним у овом уговору и изградња прикључног вода са прикључењем на мрежу, а све у складу са понудом туженог и њеном пратећом документацијом. Уговорено је плаћање 50% аванса и остатак по коначном обрачуна, па је тужилац исплатио уговорени аванс. У току извођења радова, тужилац је сазнао да се не ради о новом уређају и није се противио уградњи, а тужени је по том основу умањио коначни обрачуна. Изјавом надзорног органа констатовано да је објект изграђен у складу са решењем о одобрењу за изградњу и идејним пројектом, те да на изведеним радовима нема скривених мана и недостатака. На предметном објекту од стране електродистрибуције обављен је технички преглед од стране надлежне комисије, која је одобрила стављање објекта у погон.

- ▶ Након стављања у поговн, тужени се обратио тужиоцу са обавештењем да је након делимичног прикључења на мрежу трафо станице утврђено да иста не одговара ономе што је уговором било предвиђено, односно да је уместо новог испоручен ремонтван уређај, услед чега је захтевао враћање дела неоправданог аванса. Такође га је обавестио да је трафо станица у квару и позвао га да отклони квар, а у супротном да се ова изјава сматра једностраним раскидом уговора.

Из налаза вештака утврђено је да је уграђен уређај који је произведен 1984. године и ремонтван 2011. године да је трафо станица пуштена у рад од стране надлежног електродистрибутивног предузећа, те да се може констатовати да је иста изведена у складу са прописима и захтевима наручиоца.

Тужбеним захтевом тужилац тражи враћање аванса, а противтужбеним захтевом тужени захтева исплату преосталог износа неисплаћене накнаде за испоручен и уграђен трафо и извршене радове.

ПРВОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепеном одлуком одбијени су тужбени и противтужбени захтев. Образложено је да су парничне странке закључиле уговор о продаји, да је тужени испунио своју уговорну обавезу по наведеном уговору, да је тужилац уплате туженом извршио испуњавајући своју уговорну обавезу, те да тужилац у току поступка није доказао да је утужени износ без правног основа прешао у имовину туженог. Противтужбени захтев је одбијен услед застарелости, јер је од издавања коначног обрачуна протекао трогодишњи рок застарелости из чл. 374. Закона о облигационим односима.

ДРУГОСТЕПЕНА ОДЛУКА

- ▶ Првостепена одлука је потврђена уз образложење да је уговорена испорука и монтажа трафоа одређених карактеристика, а какав трафо је тужени тужиоцу и испоручио, односно да наведеним уговором није уговорена испорука нове трафо станице. Правилан је закључак првостепеног суда да се чињеница да тужени није испоручио нови трафо, не може сматрати материјалним недостатком ствари, имајући у виду да нису испуњени услови из члана 479. Закона о облигационим односима за постојање недостатка. Тужени је испоручио трафо са уговореним техничким карактеристикама, а тужилац није доказао да је међу странкама било изричито или прећутно уговорена испорука искључиво новог трафоа, док је током монтаже обавештен да је у питању половна трафо станица и такво испуњење уговора је прихватио. Правилно првостепени суд закључује да тужени није могао раскинути предметни уговор, јер право на раскид уговора због неиспуњења има уговорна страна која је у целини испунила своје уговорне обавезе, што тужилац није учинио. Правилно је оцењен и приговор застарелости потраживања туженог.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ